

พระราชบัญญัติ รถลาก รัตนโกสินทรศก 120

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คำรัสเหนือเกล้า ฯ ว่า กรุงเทพมหานครในทุกวันนี้ มีรถคนลากสำหรับรับจ้างคนโดยสารและรับบรรทุกของเดินในถนนหนทางทวียิ่งขึ้นเป็นอันมาก แต่รถที่ใช้กันไม่แข็งแรงมั่นคงและไม่มีสิ่งสำหรับป้องกันความอันตรายของผู้โดยสารกับสิ่งไม่สะอาดเรียบร้อยตลอดไป จนคนลากรดด้วย ย่อมเป็นที่รังเกียจและรำคาญแก่ผู้ที่จะใช้รถหรือผู้ที่เดินทางในท้องถนนร่วมกัน อีกประการหนึ่งคนที่ลากรถนั้น บางทีรับคนโดยสารหรือรับบรรทุกสิ่งของที่มากหรือที่หนักเกินกำลังรถที่พาไปได้ จนเป็นเหตุเกิดอันตรายแก่คนโดยสารและคนเดินทางกับทั้งรถ และไม่เป็นความเรียบร้อยในท้องถนนอีกด้วย สมควรจะต้องมีพระราชบัญญัติสำหรับบังคับ ตรวจสอบการใช้อรถลากเพื่อได้จัดระเบียบรถ และป้องกันความอันตรายของผู้ใช้รถและทั้งคนที่เดินทางให้เป็นคุณประโยชน์แก่มหาชนและเป็นการเรียบร้อยในท้องถนนสืบไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้สืบไปดังนี้

หมวดที่ 1

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติรถลาก รัตนโกสินทรศก 120

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้จะโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้เมื่อใดจะมีประกาศแจ้งวันกำหนดในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญ

หมวดที่ 2

ว่าด้วยรถลาก

มาตรา 3⁽²⁾ บรรดารถสองล้อซึ่งลากด้วยคน หรือคำสามัญเรียกว่ารถเจ๊กหรือรถญี่ปุ่น หรือรถยนิกริกซอ สำหรับรับจ้างส่งคนโดยสารนั้น ในพระราชบัญญัตินี้เรียกว่า รถลาก และผู้เป็นเจ้าของรถนั้นเรียกว่า เจ้าของรถลาก และรถลากที่ใช้รับจ้างอยู่ในกรุงเทพมหานครให้แบ่งเป็นสองชั้น คือ รถชั้นที่หนึ่งและรถชั้นที่สอง

มาตรา 4 ผู้หนึ่งผู้ใดมีรถลากไว้สำหรับให้เช่า หรือใช้รับจ้าง หรือเที่ยวลากรับจ้างอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ต้องให้ผู้ผู้นั้นนำรถลากมาจดทะเบียนและรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนก่อน เมื่อเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนได้ตรวจรถลากนั้นเห็นว่ามิได้ลักษณะสมควรตามข้อพระราชบัญญัตินี้แล้ว จึงจะได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ เมื่อเจ้าของรถลากนั้นได้รับใบอนุญาตสำหรับรถลากคันใดแล้ว จึงจะใช้รถลากคันนั้นไว้สำหรับรับจ้างหรือให้มีผู้เช่าไปเที่ยวรับจ้างได้

มาตรา 5 ถ้าผู้ใดมีรถลากไว้สำหรับให้เช่า หรือใช้รับจ้าง หรือที่เวลารับจ้าง โดยไม่ได้ลงทะเบียนและไม่มีใบอนุญาต ผู้ นั้นมีความผิด ให้ปรับครั้งหนึ่ง ไม่เกินเงินสี่สิบบาท หรือจำคุกไม่เกินสองเดือน

ถ้าผู้ใดใช้ใบอนุญาตที่สิ้นกำหนดแล้วก็ดี หรือใช้ใบอนุญาตสำหรับรถลากคันอื่นมาปลอมว่าเป็นใบอนุญาตสำหรับรถลาก คันนั้นก็ดี หรือใช้ใบอนุญาตหรือเครื่องหมายรถลากนั้นปลอมขึ้นใหม่ก็ดี หรือซุกซ่อนเปลี่ยนแปลงเครื่องหมาย รถลากนั้นก็ดี หรือ รถมานั้นไม่ได้ติดเครื่องหมายก็ดี ผู้ นั้นมีความผิดให้ปรับเงินไม่เกินคราวละสี่สิบบาท หรือจำคุกครั้งหนึ่ง ไม่เกินสองเดือน

หมวดที่ 3

ว่าด้วยเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียน

มาตรา 6 เจ้าพนักงานผู้ใดซึ่งได้ประกาศนามและตำแหน่งในหนังสือราชกิจจานุเบกษาว่า เสนาบดีกระทรวงนครบาลได้ตั้ง ให้เป็นเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ นั้นเป็นผู้มีหน้าที่จดทะเบียนและออกใบอนุญาตรถลาก และเจ้าพนักงานผู้ นั้นกับทั้งเจ้าพนักงานกรมกองตระเวนมีอำนาจที่จะตรวจจัดการเรื่องรถลากให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 7 ให้เจ้าพนักงานทำรถลากไว้เป็นตัวอย่างสำหรับที่ว่าการ และให้เก็บรถนั้นไว้ในที่สมควร ให้เจ้าของรถลากผู้จะจด ทะเบียนรถตรวจดูได้โดยง่าย

มาตรา 8 ⁽¹⁾ เมื่อผู้ใดผู้หนึ่งนำรถลากมาจดทะเบียนและขอรับใบอนุญาตใช้ เป็นรถลากสำหรับรับจ้าง ให้เจ้าพนักงานตรวจดู ถ้ารถลากนั้นมีลักษณะอันแข็งแรงและสะอาดงดงามไม่เลวกว่าตัวอย่างของหลวงแล้ว ก็ให้ลงทะเบียนและออก

ใบอนุญาตให้รถลงทะเบียน กับให้จ่ายพร้อมทั้งป้ายเครื่องหมายจำนวนเลขสำหรับติดรถ และสำหรับตัวผู้ลากรถด้วยทุกรถ ถ้า รถลากที่เจ้าของนำมาปรารถนาจะให้ลงทะเบียนเป็นรถลากชั้นที่หนึ่ง รถลากคันนั้นต้องมีลูกกลิ้งในคุมล้อและกงล้อต้องหุ้มยาง กับสิ่งอื่นก็ต้องให้ดีเสมอตัวอย่างที่บังคับไว้ ถ้าเห็นว่ารถคันใดเลวกว่าตัวอย่าง อย่าให้เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตให้ หรือเมื่อเจ้า พนักงานได้ออกใบอนุญาตให้ไปแล้ว เจ้าของรถไม่ซ่อมหรือไม่รักษารถให้แข็งแรงและสะอาดตามสมควร เจ้าพนักงานจะเรียก ใบอนุญาตสำหรับรถคันนั้นมายึดไว้หรือคืนเสียเมื่อใดก็ได้

มาตรา 9 ⁽²⁾ ใบอนุญาตสำหรับรถลากนั้น ให้มีกำหนดใช้ได้ไม่เกินคราวละครึ่งปี ในครึ่งปีแรกมีกำหนดใช้ได้เพียงวันที่ 30 มิถุนายน ในครึ่งปีหลังมีกำหนดใช้ได้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม

มาตรา 10 ⁽³⁾ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล มีอำนาจออกประกาศกำหนดเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตได้เป็นครั้งเป็นคราว ตามสมควร รถลากชั้นที่หนึ่งไม่เกินกว่าฉบับละสิบสองบาท รถลากชั้นที่สองไม่เกินกว่าฉบับละสิบบาท ซึ่งรวมกับทั้งค่าจดทะเบียน ค่าตอกเครื่องหมาย และค่าป้ายนั้นด้วย

มาตรา 11 เมื่อเจ้าพนักงานได้ออกใบอนุญาตให้แก่รถลากคันใดมีจำนวนเลขหมายประจำรถแล้ว ก็ให้คิดป้ายจำนวนเลขเครื่องหมายไว้ที่รถลากคันนั้น ในที่ซึ่งจะเห็นได้ง่าย และทั้งต้องหมายจำนวนเลขอย่างเดียวกันไว้ที่ตัวรถหรือที่อื่นอีกด้วยตามแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร

มาตรา 12 ผู้ใดเป็นเจ้าของรถลากต้องให้ผู้ขึ้นลงชื่อในทะเบียน ผู้มีชื่อเฉพาะรถลากอันจอดอยู่ในทะเบียนชั่วคราวนั้น ต้องนับว่าเป็นเจ้าของรถลากถูกต้องด้วยพระราชบัญญัติ

มาตรา 13 การเปลี่ยนเจ้าของรถลากและใบอนุญาตแก่ตนเอง โดยไม่ได้จดทะเบียนย้ายเจ้าของก่อนนั้นใช้ไม่ได้ ถ้ารถลากคันใดจะต้องย้ายเจ้าของ ในระหว่างยังไม่สิ้นกำหนดใบอนุญาต ต้องมาจดทะเบียนย้ายเจ้าของ ใช้เงินค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดแล้วจึงจะใช้รถลากและใบอนุญาตนั้นได้จนสิ้นกำหนด

มาตรา 14 ให้เจ้าพนักงานกำหนดที่พักรถลากในจังหวัดพระนคร ณ ตำบลต่าง ๆ ตามที่เสนาบดีกระทรวงนครบาลจะกำหนดตั้งเป็นครั้งเป็นคราวซึ่งเห็นว่าสมควร เพื่อให้รถลากอันเที่ยวรับจ้างหยุดอยู่ได้ระเบียบเรียบร้อย

มาตรา 15 เจ้าพนักงานกองตระเวน เมื่อได้เห็นเหตุไม่สมควรเกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรือได้รับความร้องทุกข์ของเจ้าของรถลาก หรือผู้ลากรดังเหตุต่อไปนี้ คือ

- ข้อ 1 ทูตหรือทำร้ายด้วยอาญา หรือเหตุอันตรายใด ๆ มีผู้กระทำแก่ผู้ลากร เมื่อลากรอยู่ก็ดี
- ข้อ 2 โดยสารรถแล้วไม่ได้ใช้ หรือไม่ยอมใช้เงินค่าจ้างรถตามอัตราอันถูกต้องนั้นก็ดี
- ข้อ 3 ทำให้รถลากเสียไป หรือลดเอาส่วนหนึ่งส่วนใดอันเป็นของสำหรับรถไปเสียก็ดี

เจ้าพนักงานกองตระเวนจะต้องช่วยระงับเหตุและจับกุมผู้กระทำผิดส่งไปยังศาลให้พิจารณาลงโทษ

มาตรา 16 เมื่อเจ้าพนักงานผู้ตรวจรถลาก หรือเจ้าพนักงานในกรมกองตระเวน ได้เห็นรถลากคันใดซึ่งเที่ยวรับจ้างอยู่มีอาการอันไม่สมควรดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- ข้อ 1 ถ้าผู้ลากรเป็นผู้มีอาการปรากฏว่าไม่มีกำลัง หรือโสโครกก็ดี
- ข้อ 2 ถ้าผู้ลากรเดินกะกะตามถนนหรือตำบลที่ใด ๆ อันไม่สมควรก็ดี
- ข้อ 3 ถ้าผู้ลากรทำการกีดขวางทางเดินจะนำไปเกิดเหตุอันตราย หรือเป็นความลำบากแก่การเดินไปมาในถนน หรือตำบลที่ใด ๆ ก็ดี
- ข้อ 4 แม้ผู้ลากรทั้งผู้โดยสารในที่ที่ไม่สมควรก่อนสิ้นระยะทางอันได้สัญญากันก็ดี
- ข้อ 5 ถ้าผู้ลากรเรียกเงินค่าจ้างเกินกว่าอัตรา หรือใช้คำหยาบช้าหรือประพฤติกริยาหยาบคายต่อผู้โดยสารก็ดี
- ข้อ 6 ถ้ารถลากรับคนที่ป่วยเป็นโรคอันน่ากลัวติดเนื่องกันได้ หรือรับเอาศพไปก็ดี
- ข้อ 7 แม้รถลากรับคนโดยสารจำนวนเกินกว่าอัตรา หรือบรรทุกสิ่งของต้องห้ามไม่ให้บรรทุกก็ดี
- ข้อ 8 ถ้าพบรถลากเที่ยวลากเพื่อรับจ้างเมื่อเวลาค่ำมืดแล้วไม่มีโคมไฟที่สมควรตามข้อบังคับก็ดี

ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจ หรือเจ้าพนักงานกรมกองตระเวน มีอำนาจที่จะเกาะผู้ลากรนั้นมาตีเตือน เรียกเงินประกันครั้งหนึ่งไม่เกินสี่บาท อย่าให้ประพฤติผิดอย่างนั้นอีกภายในเดือนหนึ่งจึงคืนเงินให้ก็ได้ หรือจะยึดตัวผู้ลากร หรือทั้งรถและตัวผู้ลากรไว้ครั้งหนึ่งไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมงแล้วจึงปล่อยไปก็ได้

มาตรา 17 ถ้ารถลากคันใดเที่ยวลารับจ้างอยู่ไม่สะอาดเรียบร้อย หรือเคลื่อนคลาดไม่แข็งแรงพอที่จะรับคนโดยสารและบรรทุกของที่มีน้ำหนักพอประมาณ ได้ก็ดี หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องประกอบรถเลวไปกว่ารถตัวอย่าง ตามที่เจ้าพนักงานได้ตรวจเมื่อลงทะเบียนแล้วนั้นก็ดี ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจรถลาก หรือเจ้าพนักงานกองตระเวนจับรถคันนั้นส่งเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียน เพื่อบังคับให้เจ้าของรถนำไปอนุญาตสำหรับรถคันนั้นมาให้เจ้าพนักงานยึดไว้ แล้วรับรถลากคันนั้นไปซ่อม หรือทำใหม่ นำกลับมาให้เจ้าพนักงานตรวจ ถ้าเห็นว่าไม่เลวกว่ารถตัวอย่างแล้วจึงคืนใบอนุญาตให้ ถ้าเจ้าของรถลากไม่นำใบอนุญาตมารับรถลากที่ต้องจับคืนไปภายในกำหนดสามสิบวัน ต้องถือว่าเจ้าของสินอาลัยในรถลากคันนั้นแล้ว เจ้าพนักงานจะขายทอดตลาดรถลากคันนั้นเสียก็ได้

มาตรา 18 เจ้าของรถลากรายใดกระทำผิดขึ้น หรือประพฤติดุเดือดต่อพระราชบัญญัติบ่อยๆ เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนจะไม่ยอมออกใบอนุญาตให้ใหม่อีกต่อไปก็ได้

หมวดที่ 4 ว่าด้วยเจ้าของรถลาก

มาตรา 19 ให้เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนมีอำนาจที่จะเรียกเงินประกันไม่เกินรายละสี่สิบบาทจากเจ้าของรถลากเพื่อเป็นประกัน ให้ผู้นั้นมาหาเจ้าพนักงานในเวลาที่มีการที่จะต้องเรียกให้มาอย่างหนึ่ง ให้ผู้นั้นส่งรถลากที่เจ้าพนักงานต้องการจะตรวจมาให้ตรวจอย่างหนึ่งเพื่อส่งใบอนุญาตหรือสิ่งของหลวงซึ่งได้รับไปสำหรับรถลากตามพระราชบัญญัติอย่างหนึ่ง ถ้าเจ้าของรถมีความคิดในข้อใด ๆ ดังว่ามานี้ก็ดี หรือมีความผิดต้องระวางโทษปรับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ให้เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนมีอำนาจที่จะเอาเงินประกันนั้นใช้เป็นเบี้ยปรับ ถ้าเงินประกันไม่พอ เจ้าของรถลากก็ต้องเสียเพิ่มเติมอีกจนครบ

มาตรา 20 ถ้าเจ้าของรถลากจะจัดรถลากไปเที่ยวรับจ้างก็ดี หรือจะให้มิใช่เช่ารถลากคันใดไปเที่ยวรับจ้างก็ดี จะต้องให้เครื่องหมายจำนวนเลขที่ตรงกับเครื่องหมายของรถคันนั้นไปสำหรับตัวผู้ลากด้วยทุกครั้ง

มาตรา 21 เจ้าของรถลากจะย้ายที่อยู่ของตนไปอยู่ตำบลอื่นก็ดี หรือจะย้ายโรงเก็บรถลากไปอยู่ที่อื่นก็ดี ให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนภายในสามวันนับตั้งแต่วันที่ได้อ้ายไปแล้ว จะได้แก่ทะเบียนให้ถูกต้องด้วย ให้เรียกค่าธรรมเนียมแก่ทะเบียนตามอัตรา

มาตรา 22 บรรดาใบอนุญาต เมื่อสิ้นกำหนดวันที่ออกไปใช้ไม่ได้แล้วถ้าเจ้าของรถลากจะไม่รับเปลี่ยนใหม่ต่อไป ให้นำใบอนุญาตกับป้ายเครื่องหมายรถคันนั้นมาส่งคืนต่อเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนจะได้ถอนทะเบียนให้

หมวดที่ 5 ว่าด้วยผู้ลากรถ

มาตรา 23 ผู้ลากรถทุกคนจะต้องมีเครื่องนุ่งห่มให้เจ้าพนักงานเห็นว่าเรียบร้อยและมีเครื่องหมายที่ตรงกับจำนวนเลขหมายของรถนั้น ติดตัวอยู่ให้เห็นได้ง่ายในเวลาใช้รถอยู่นั้นเป็นนิตย์

มาตรา 24 ผู้ลากรถทุกคนให้เดินรถข้างถนนและทิ้งหลักรถทางข้างซ้ายของผู้ลากตลอดไป

มาตรา 25 ราคาค่าจ้างรถลากนั้น ให้ผู้ลากรถเรียกได้เพียงเท่าอัตราที่กำหนดไว้ตามท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือเมื่อจะมีอัตราอื่นราคาสูงขึ้นหรือต่ำลงในสมัยใดสมัยหนึ่งซึ่งเห็นว่าควรเปลี่ยนกำหนดนั้นแล้วจะได้มีประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ให้ผู้ลากรถเรียกค่าจ้างตามสมควรสืบไป

มาตรา 26 ถ้าผู้ลากรถเดินอยู่ในท้องถนนเวลากลางคืนคือตั้งแต่พระอาทิตย์ตกจนพระอาทิตย์ขึ้น ให้จุด โคมไฟที่หน้ารถทั้งสองข้างและ โคมนั้นต้องเป็น โคมกระจกสามด้านซึ่งมีด้านมีดอยู่ข้างหลังรถ หรือมีกระจกสองด้านมีด้านมีดอยู่ข้างตัวรถและหลังรถ และกระจกโคมนั้นต้องรักษาให้สะอาดแจ่มใส เว้นไว้แต่มีเหตุจำเป็นซึ่ง โคมนั้นเป็นอันตรายไปในเมื่อรถอยู่ในท้องถนนเช่นนี้ก็ให้จุดไฟด้วยสิ่งอื่นแทนได้

มาตรา 27 เมื่อเจ้าพนักงานได้กำหนดที่สำหรับพักรถไว้แล้ว ห้ามไม่ให้ผู้ลากรถไปจอดรถลากคอยรับจ้าง ณ ที่ต่าง ๆ นอกจากที่ซึ่งเจ้าพนักงานได้กำหนดอนุญาตให้เป็นที่พักรถลากดังในมาตรา 14 นั้น เว้นไว้แต่จะจอดชั่วคราวหรือส่งคนโดยสารเท่านั้น

หมวดที่ 6 ว่าด้วยการบรรทุก

มาตรา 28 ห้ามไม่ให้รถลากรับคนโดยสารคันหนึ่ง ผู้ใหญ่ยิ่งกว่าสองคน หรือทั้งเด็กอายุไม่เกินสิบขวบด้วยรวมกันให้รับบรรทุกได้เพียงสามคนเท่านั้น

มาตรา 29 ห้ามไม่ให้รถลากรับบรรทุกของโสโครกต่าง ๆ เว้นไว้แต่จะมีเครื่องปกปิดจนไม่มีผู้ใดเห็นของนั้น และไม่ให้นั้นล้นไหลออกมาเป็นประอะได้ และจนไม่ปรากฏกลิ่นเหม็นออกมาให้เป็นที่รังเกียจแก่คนอื่น ๆ ได้

มาตรา 30 ห้ามไม่ให้รถลากบรรทุกของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดดล้นเกินล้อ หรือเกินออกไปจากตัวรถยิ่งกว่าศอกหนึ่ง

มาตรา 31 ห้ามไม่ให้รถลากรับบรรทุกสัตว์ที่มีชีวิตดังเช่น สุนัข แพะ แกะ เป็นต้น และห้ามไม่ให้บรรทุกคนโดยสารที่เป็นคนมีโรคน่ากลัวติดต่อกันได้และห้ามไม่ให้รับบรรทุกศพคนตาย

หมวดที่ 7

เบ็ดเตล็ด

มาตรา 32 ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดโดยสารจ้างรถลากไม่ยอมใช้เงินให้แก่ผู้ลากเมื่อเรียกให้ใช้ค่าจ้างตามพระราชบัญญัตินี้พิจารณาได้ความจริง ผู้นั้น จะต้องปรับใหม่เพิ่มเติมค่าจ้างรถเป็นเงินไม่เกินกว่าแปดบาท และเงินค่าปรับนี้ทั้งหมดหรือจะกำหนดแบ่งเป็นบางส่วน ผู้พิพากษาศาลโปรสภากจะพิพากษาให้ผู้ลากรถเป็นค่าป่วยการด้วยเท่าใดก็ได้

มาตรา 33 ความประพฤติผิดต่อพระราชบัญญัติข้อใดข้อหนึ่งอันยังไม่ได้บรรยายโทษและปรับไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพิจารณาได้ความจริงให้ปรับครั้งหนึ่งเงินไม่เกินกว่าสี่สิบบาท หรือจำคุกครั้งหนึ่ง ไม่เกินสองเดือน

มาตรา 34 เมื่อเสนาบดีกระทรวงพระนครบาลเห็นจำเป็นจะต้องมีข้อบังคับเพื่อให้เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ และเจ้าของรถลาก ผู้ลากและผู้โดยสารประพฤติให้สมควรถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยประการใด ก็ให้ตั้งกฎข้อบังคับนั้นขึ้นได้ เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต และประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ให้ใช้กฎข้อบังคับนั้นได้เหมือนดังเป็นส่วนแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 35 พระราชบัญญัตินี้ให้เสนาบดีกระทรวงพระนครบาล เป็นผู้รักษาและผู้บัญชาให้เป็นตามพระราชบัญญัตินี้ทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ 26 กันยายน รัตนโกสินทรศก 120 เป็นวันที่ 12007 ในรัชกาลปัจจุบันนี้

อัตราค่าธรรมเนียม⁽¹⁾

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตรถลาก	ฉบับละ 12 บาท
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนเปลี่ยนเจ้าของรถลาก	ครั้งละ 1 บาท
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนย้ายที่อยู่ของเจ้าของรถลากหรือย้ายโรงเก็บรถลาก	ครั้งละ 1 บาท

อัตราค่าจ้างโดยสาร⁽²⁾

รถลากชั้นที่หนึ่ง

ระยะเวลา 15 นาที หรือน้อยกว่า	ราคา 16 อัฐ
ระยะเวลากว่า 15 นาที หรือภายใน 30 นาที	ราคา 32 อัฐ
ระยะเวลากว่า 30 นาที หรือภายในชั่วโมง	ราคา 48 อัฐ
ระยะเวลาทุกชั่วโมงที่ครบบริบูรณ์ ภายหลังจากชั่วโมงแรก	ชั่วโมงละ 32 อัฐ
ระยะเวลาทุก 15 นาที ภายหลังจากชั่วโมงแรกระยะละ	16 อัฐ

รถลากชั้นที่สอง

ระยะทางภายใน 25 เส้น คนเดียว 4 อัฐ สองคน 6 อัฐ
ระยะทางภายใน 50 เส้น คนเดียว 6 อัฐ สองคน 8 อัฐ
ระยะทางภายใน 75 เส้น คนเดียว 8 อัฐ สองคน 10 อัฐ
ระยะทางทุก ๆ 25 เส้นต่อไป ระยะละ 2 อัฐ
ค่าคอยถ้าเกิน 15 นาที จนชั่วโมงหนึ่ง ค่าคอย 4 อัฐ ถ้าเกินนั้นไปคิดค่าคอยได้ชั่วโมงหรือภายในชั่วโมงละ 4 อัฐ
ค่าโดยสารที่ดี ค่าคอยที่ดี เวลากลางคืนพันทยามหนึ่งไปเรียกขึ้นได้อีกตั้งอัตรา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติรถลาก รถม้า รถมอเตอร์ ขนาดเกวียนและล้อเลื่อน พุทธศักราช 2469

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวดำรงสเหือเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่เวลานี้ความเจริญแห่งการใช้ยานพาหนะล้อเลื่อนตามหัวเมืองมณฑลในพระราชอาณาจักรทวียิ่งขึ้น และความเจริญนี้เนื่องมาแต่เหตุที่ถนนหนทางดีขึ้นกว่าเดิม

และโดยที่ทรงพระราชดำริว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟแลทางหลวง พุทธศักราช 2464 ขึ้นไว้ กำหนดให้กรมทางเป็นเจ้าหน้าที่ดำริจัดการก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงตามหัวเมืองมณฑลทั่วไป และให้มีอำนาจออกกฎข้อบังคับว่าด้วยระเบียบการที่ประชาชนพึงใช้ทางหลวงและการไปมา สมควรจะวางระเบียบการในเรื่องควบคุมยานพาหนะล้อเลื่อนนี้ อนุโลมตามพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟแลทางหลวง พุทธศักราช 2464 และให้การบังคับบัญชาได้มารวมอยู่แผนกเดียวกันเพื่อเป็นที่เรียบร้อยยิ่งขึ้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 ให้โอนหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติ รถลาก ร.ศ.120 และประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติรถลากในหัวเมืองนอกรจากกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 22 เมษายน พุทธศักราช 2465 พระราชบัญญัติรถม้า ร.ศ.124 และประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติรถม้าในหัวเมืองนอกรจากกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 22 เมษายน พุทธศักราช 2465 พระราชบัญญัติรถยนต์ ร.ศ.128 และประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2460 พระราชบัญญัติขนาดเกวียน พุทธศักราช 2459 พระราชบัญญัติล้อเลื่อน พุทธศักราช 2460 และประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติล้อเลื่อนในหัวเมืองนอกรจากกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 22 เมษายน พุทธศักราช 2465 เหล่านี้จากเสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่เป็นหน้าที่ของเสนาบดีผู้บัญชาการกรมทาง เฉพาะในหัวเมืองมณฑลนอกรจากกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ส่วนในกรุงเทพมหานครคงให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น ฯ ตามเดิม

มาตรา 2 เงินค่าธรรมเนียมอันพึงได้จากการจดทะเบียนตามหัวเมืองซึ่งได้มีประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้เป็นรายได้ของสุขาภิบาลนั้น ตั้งแต่วันโอนหน้าที่รักษาพระราชบัญญัติเหล่านี้สืบไป ให้นำส่งยังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นเงินรายได้ของแผ่นดิน สุขาภิบาลจังหวัดตำบลใดได้ทำการก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนในเขตของตน ให้ตั้งเบิกรายจ่ายค่าซ่อมแซมและค่าบำรุงรักษาจากกรมทางได้ตามควร แต่ต้องไม่เกินจำนวนที่กรมทางเก็บได้จากการจดทะเบียนในท้องถื่นนั้น

มาตรา 3 ให้เสนาบดีผู้บัญชาการกรมทางมีอำนาจตั้งเจ้าพนักงานสำหรับการทะเบียนและการอื่น ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นและพระราชบัญญัตินี้จึงทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ 26 กรกฎาคม พุทธศักราช 2469 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรอลงกรณ รัตนโกสินทร์ศก 120

[รท.ร.ศ.124/-/180/4 มิถุนายน 124]

พระราชบัญญัติรอลงกรณแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2475

[รท.2475/-/782/30 มีนาคม 2475]

พระราชบัญญัติรอลงกรณ (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2484

[รท.2484/77/1510/4 พฤศจิกายน 2484]

พระราชบัญญัติรถลาก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2475

บทเฉพาะกาล

มาตรา 3 ให้จัดการจดทะเบียนและการต่ออายุใบอนุญาตสำหรับรถลากในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2496 เป็นต้นไป

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
[รก.2495/77/1456/30 ธันวาคม 2495]

อัตราค่าธรรมเนียม

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา 10 รถลากชั้นที่หนึ่ง ฉบับละ 8 บาท รถลากชั้นที่สอง ฉบับละ 4 บาท
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนย้ายเจ้าของตามมาตรา 13 ฉบับละ 1 บาท
ค่าธรรมเนียมแก้ไขทะเบียนย้ายที่อยู่ตามมาตรา 21 ฉบับละ 1 บาท

ข้อ 3 อัตราค่าจ้างโดยสารในท้ายพระราชบัญญัติที่ประกาศวันที่ 26 กันยายน รัตนโกสินทรศก 120 นั้น ให้ยกเลิก ให้เปลี่ยนใหม่ใช้แทน ดังอัตราต่อไปนี้ คือ

อัตราค่าจ้างโดยสาร

รถลากชั้นที่หนึ่ง

ระยะเวลา 15 นาทีหรือน้อยกว่า ราคา 16 อัฐ
ระยะเวลากว่า 15 นาที หรือภายใน 30 นาที ราคา 32 อัฐ
ระยะเวลากว่า 30 นาที หรือภายในชั่วโมง ราคา 48 อัฐ
ระยะเวลาทุกชั่วโมงที่ครบบริบูรณ์ภายหลังชั่วโมงแรก ชั่วโมงละ 32 อัฐ
ระยะเวลาทุก 15 นาที ภายหลังชั่วโมงแรก ระยะเวลาละ 16 อัฐ

รถลากชั้นที่สอง

ระยะทางภายใน 25 เส้น คนเดียว 4 อัฐ สองคน 6 อัฐ
ระยะทางภายใน 50 เส้น คนเดียว 6 อัฐ สองคน 7 อัฐ
ระยะทางภายใน 75 เส้น คนเดียว 8 อัฐ สองคน 10 อัฐ
ระยะทางทุก ๆ 25 เส้น ต่อไป ระยะเวลาละ 2 อัฐ
ค่าคอยถ้าเกิน 15 นาที จนชั่วโมงหนึ่งค่าคอย 4 อัฐ ถ้าเกินนั้นไปคิดค่าคอยได้ชั่วโมง หรือภายในชั่วโมงละ 4 อัฐ
ค่าโดยสารก็ดี ค่าคอยก็ดี เวลากลางคืนพ้นยามหนึ่งไปเรียกขึ้นได้อีกทั้งอัตรา

ประกาศมา ณ วันพฤหัสบดีที่ 25 พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก 124
เป็นวันที่ 13344 ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชบัญญัติ รดลากแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2475

พระราชปึก ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางมาตราแห่งพระราชบัญญัติรดลาก รัดน โกลี นทรศก 120 และประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติรดลาก ลงวันที่ 25 พฤษภาคม รัดน โกลี นทรศก 124 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติรดลากแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2475

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติรดลาก รัดน โกลี นทรศก 120 และข้อ 1 เฉพาะมาตรา 9 แห่งประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติรดลาก ลงวันที่ 25 พฤษภาคม รัดน โกลี นทรศก 124 และใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 9 โบอนุญาตสำหรับรดลากนั้น ให้มีกำหนดใช้ได้ไม่เกินคราวละครึ่งปี ในครึ่งปีแรกมีกำหนดใช้ได้เพียงวันที่ 30 กันยายน ในครึ่งปีหลังมีกำหนดใช้ได้เพียงวันที่ 31 มีนาคม"

มาตรา 4 ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติรดลาก รัดน โกลี นทรศก 120 และตามความในข้อ 2 แห่งประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติรดลาก ลงวันที่ 25 พฤษภาคม รัดน โกลี นทรศก 124 และใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

อัตราค่าธรรมเนียม

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตรดลาก	ฉบับละ 12 บาท
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนเปลี่ยนเจ้าของรดลาก	ครั้งละ 1 บาท
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนย้ายที่อยู่ของเจ้าของรดลาก หรือย้ายโรงเก็บรดลาก	ครั้งละ 1 บาท

ประกาศมา ณ วันที่ 29 มีนาคม พุทธศักราช 2475 เป็นปีที่ 8 ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พระยามโนปกรณนิติธาดา
นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ รลลาก (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2484

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2480)

อาทิตยทิพอาภา

พล.อ.พิชยนทร โยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ 24 ตุลาคม พุทธศักราช 2484

เป็นปีที่ 8 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยรลลาก เพื่ออนุวรรตนาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปีประดิทิน พุทธศักราช 2483

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติ รลลาก (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2484

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้แก้คำว่า วันที่ 30 กันยายน และ วันที่ 31 มีนาคม ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติรลลาก รัตนโกสินทรศก 120 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติรลลาก แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2475 เป็น วันที่ 30 มิถุนายน และ วันที่ 31 ธันวาคม ตามลำดับ

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ รอลาก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2495

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2495

เป็นปีที่ 7 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยรอลาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติรอลาก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2495

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้งดการจดทะเบียนและการต่ออายุใบอนุญาตสำหรับรอลากในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2496 เป็นต้นไป

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี